

Nr 178.

Av herr **Tjällgren** och herr **Pettersson, David**, om *kostnadsfri anslutning för landstingen till den statliga bränslekontrollverksamheten.*

I statsverkspropositionen, nionde huvudtiteln, punkt 136, föreslås riksdagen att till rådgivande och kontrollerande verksamhet m. m. för vedeldningens främjande för budgetåret 1934/1935 anvisa ett extra anslag av 111 000 kronor. Enligt den uppgjorda planen skall detta anslag icke till någon del tagas i anspråk för bekostande av bränslekontroll vid landstingens anläggningar, utan beräknas, att landstingen för densamma skola erlägga avgifter om c:a 20 000 kronor, avsedda att helt täcka kostnaderna. Härigenom komma landstingen, såsom nedan skall närmare påvisas, i en undantagsställning, som enligt vår mening varken är motiverad eller rättvis.

Sedan flera år tillbaka hava våra landsting för bränslekontroll vid sina värmeanläggningar i viss omfattning anlitat socialstyrelsens värmetekniska avdelning. Till en början, då endast ett fåtal landsting ägde anlita densamma, var kontrollen för landstingen avgiftsfri, men fr. o. m. år 1928, då samtliga landsting bereddes möjlighet ansluta sig till sagda statliga bränslekontroll, borttogs avgiftsfriheten och stipulerades i stället rätt höga avgifter för landstingen, varigenom anslutningen från deras sida blev förhållandevis liten. Svenska landstingsförbundets styrelse har vid upprepade tillfällen, senast i framställning till Kungl. Maj:t i november 1933, anhållit om dessa avgifters borttagande.

Frågan om landstingens delaktighet i den statliga bränslekontrollverksamheten kom genom 1931 års skogssakkunnigas förslag till åtgärder för ett bättre utnyttjande av landets skogstillgångar i viss mån i annat läge. För att underlätta övergången till vedeldning vid landstingens anstalter föreslogo nämligen de sakkunniga, att landstingen utan kostnad för dem skulle göras delaktiga av den av socialstyrelsen bedrivna bränslekontrollerande verksamheten. Därigenom borde, ansågo de sakkunniga, kunna vinnas anslutning av landstingens samtliga anläggningar till kontrollverksamheten i fråga. Förslaget tillstyrktes av bl. a. socialstyrelsen och landstingsförbundets styrelse.

I proposition nr 189, som i anslutning till omförmälda betänkande framlades för 1933 års riksdag, föreslogs också, att den av socialstyrelsen bedrivna bränslekontrollerande verksamheten skulle utsträckas till att avse samtliga landsting och för dem vara helt kostnadsfri. Utgifterna för verksamheten skulle bestridas ur ett särskilt i budgeten anvisat anslag om 130 000 kronor till rådgivande och kontrollerande verksamhet för vedeldningens främjande.

Något statsanslag till bestridande av merkostnaderna för vedeldning vid landstingens anläggningar äskades ej. I fråga om bl. a. de primärkommunalala anläggningarna däremot föreslogs ett statsanslag om 170 000 kronor till dessa merkostnaders gäldande.

I sitt utlåtande över sagda proposition förordade det särskilda utskottet vid förra årets riksdag nyssnämnda anslag om 130 000 kronor till rådgivande och kontrollerande verksamhet för vedeldningens främjande men föreslog förnyad utredning av spörsmålet, huruvida och i vilken omfattning landsting och primärkommuner borde äga rätt till kostnadsfri anslutning till statens bränslekontroll. Uppmärksammas borde därvid möjligheten att anknyta kontrollen till befintliga lokala organ, särskilt ångpanneföreningarna. Det av Kungl. Maj:t begärda anslaget till täckande av merkostnader vid användning av inhemskt vedbränsle vid vissa primärkommunalala och enskilda anläggningar tillstyrktes av utskottet. Riksdagen beslöt i enlighet med utskottets förslag.

Vid den utredning av ärendet, som i enlighet med riksdagens beslut sedermera företogs, framhöll socialstyrelsen än en gång önskvärdheten, att landstingens anslutning till den statliga bränslekontrollen bleve avgiftsfri. Emellertid beslöt Kungl. Maj:t, att icke göra någon ändring i hittills tillämpad ordning med avseende å landstingens anslutning till sagda kontrollverksamhet.

I enlighet härmed har, som sagts, i årets statsverksproposition räknats med att landstingen skola erlägga avgifter för den bränslekontroll, som genom statsverkets försorg äger rum vid deras anstalter. Vidare har Kungl. Maj:t ej heller i år ansett lämpligt att låta landstingen komma i åtnjutande av det särskilda anslaget till täckande av merkostnader vid användning av inhemskt vedbränsle vid vissa kommunala och enskilda anläggningar.

Av det sålunda anförda torde framgå, att landstingen i jämförelse med andra kommunenheter och enskilda blivit tillbakasatta i fråga om statshjälp vid införande och praktiserande av vedeldning vid sina anstalter. Landstingen hava nämligen icke allenast uteslutits från möjligheten att erhålla del av de för ändamålet beviljade särskilda statsanslagen utan hava även för anlåtande av den statliga bränslekontrollerande och rådgivande verksamheten debiterats dryga avgifter, som enligt uppgift vida överstiga vad enskilda organ (ångpanneföreningarna) numera begära för motsvarande kontroll och rådgivningsarbete.

Trots de höga avgifterna för den statliga kontrollverksamheten hava 13 landsting år 1932 beslutat att för tiden 1934—1936 ansluta sig till denna, medan för närvarande allenast ett landsting anlitar de privata kontrollorganen. Orsaken till att landstingen sålunda föredragit den statliga kontrollen, torde enligt vad svenska landstingsförbundets styrelse i sin ovannämnda framställning år 1933 framhållit, vara, att de landsting, som en gång gjort bekantskap med den statliga bränslekontrollen, funnit denna fungera på

ett synnerligen tillfredsställande sätt, fullt opartisk och fri från privatekonomiska intressen.

Det kan under sådana förhållanden icke anses riktigt, att statsmakterna försvåra landstingens anslutning till den statliga kontrollverksamheten genom att härför uttaga avgifter, som betydligt överstiga vad privata organ begära för samma arbete. Fastmera borde staten under nuvarande tider, då en intensiv propaganda för vedeldning bedrivs och då staten till primärkommuner och enskilda i stor omfattning lämnar bidrag i syfte att stimulera till användning av inhemskt bränsle, på allt sätt underlätta för landstingen att ansluta sig till den statliga kontrollverksamheten. Det enda riktiga synes därvid vara, att staten, såsom 1931 års skogssakkunniga, socialstyrelsen och landstingsförbundets styrelse för sin del förordat, och såsom Kungl. Maj:t i proposition nr 189 till 1933 års riksdag föreslagit, helt borttager de nu stipulerade avgifterna för landstingens anslutning till verksamheten i fråga. Först därigenom kan det förväntas, att alla landsting skola ansluta sig till densamma till gagn för en ekonomisk sjukhusförvaltning och för strävandena att vinna avsättning för våra inhemska skogsprodukter.

Under åberopande av vad sålunda anförts få vi härmed hemställa, att riksdagen ville

dels medgiva kostnadsfri anslutning för landstingen till den av staten bedrivna bränslekontrollverksamheten,
dels på grund härav med erforderligt belopp höja det av Kungl. Maj:t begärda extra anslaget till rådgivande och kontrollerande verksamhet m. m. för vedeldningens främjande.

Stockholm den 22 januari 1934.

L. Tjällgren.

D. Pettersson.
